

Sygn. akt XVII Ka 406/15

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym – Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Maciejewska-Papież

Sędziowie: SSO Małgorzata Susmaga

SSO Sławomir Olejnik

Protokolant: st. prot. sąd. Joanna Kurkowiak

przy udziale Prokuratora Wojskowej Prokuratury Okręgowej del. do Prokuratury Okręgowej Agnieszki Hildebrandt
po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2015 r.

sprawy M. M. (1)

oskarżonego z art. 207 § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gostyniu z dnia 13 lutego 2015 r. w sprawie sygn. akt II K 31/15

1. zmienia zaskarżony wyrok:

- w punkcie 1 w ten sposób, iż przyjmuje, że naruszenie nietykalności pokrzywdzonych wywołało ich wyzywające zachowanie i na podstawie art. 217 § 2 kk odstępuje od wymierzenia kary oskarżonemu,

- uchyla rozstrzygnięcia zawarte w punktach 2 i 3;

2. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

3. zasądza od oskarżonego na rzecz oskarżycielki posiłkowej kwotę 420 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym;

4. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa zwrot kosztów sądowych oraz opłatę w kwocie 30 zł za obie instancje .

Sławomir Olejnik Dorota Maciejewska-Papież Małgorzata Susmaga

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Gostyniu, wyrokiem z dnia 13 lutego 2015 r., w ramach postawionego zarzutu z art. 207 § 1 k.k., uznał oskarżonego M. M. (1) za winnego ciągu pięciu przestępstw z art. 217 § 1 k.k. popełnionych na szkodę D. M. i P. M. i wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby oraz oddał go pod dozór kuratora. Sąd Rejonowy obciążył także oskarżonego kosztami postępowania (k. 305).

Wyrok ten w całości na korzyść oskarżonego, zaskarżył jego obrońca zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych, który miał wpływ na treść wyroku, a polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji, iż oskarżony dopuścił się ciągu przestępstw polegającego na naruszaniu nietykalności cielesnej żony D. M.,
2. błąd w ustaleniach faktycznych, który miał wpływ na treść wyroku, a polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji, iż oskarżony dopuścił się ciągu przestępstw polegającego na naruszaniu nietykalności cielesnej syna P. M.,
3. obrazę przepisów postępowania, która w sposób istotny wpłynęła na treść wyroku, tj. art. 7 k.p.k. i art. 5 § 2 k.p.k. poprzez rozstrzygnięcie wszelkich wątpliwości na niekorzyść oskarżonego, z przekroczeniem zasady swobodnej oceny dowodów.

W konkluzji skarżący wniósł o uniewinnienie M. M. (1), ewentualnie o odstąpienie od wymierzenia kary zgodnie z art. 217 § 2 k.k., względnie uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację, pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych wniósł o utrzymanie zaskarżonego orzeczenia w mocy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja okazała się trafna w części, tj. w zakresie wniosku o odstąpienie od wymierzenia kary. Natomiast zarzut błędu w ustaleniach faktycznych co do sprawstwa nie znalazł uznania w oczach Sądu Odwoławczego.

Apelacja obrońcy oskarżonego skierowana przeciwko całości zaskarżonego rozstrzygnięcia, skonstruowana została na zarzucie obrazę tych przepisów prawa procesowego, które regulują zasady oceny dowodów i negując prawidłowość oceny, której dokonał sąd orzekający, wskazuje na wadliwość poczynionych w jej następstwie ustaleń faktycznych. Przypomnieć jednak należy autorowi apelacji, iż dla skuteczności tak skonstruowanego środka odwoławczego nie jest wystarczające samo wykazywanie, że określona grupa dowodów pozwala na przyjęcie, iż zdarzenie mogło mieć inny przebieg. Należy bowiem wykazać, którym wskazaniom wiedzy, logiki i doświadczenia życiowego uchybił sąd orzekający, czyniąc kwestionowane ustalenia, czego obrońca we wniesionej apelacji nie uczynił.

Tymczasem uważna lektura akt sprawy, a konkretnie pisemnych motywów zaskarżonego wyroku prowadzi do wniosku, iż Sąd pierwszej instancji w toku przewodu sądowego ujawnił cały materiał dowodowy, dokonał jego wszechstronnej oceny uwzględniającej wskazania wiedzy, logiki i doświadczenia życiowego i w następstwie tak dokonanej oceny ustalił stan faktyczny niezawierający błędów.

Materiał dowodowy w niniejszej sprawie wskazuje na istnienie dwóch wersji zdarzenia - podawanej przez oskarżonego oraz tej, którą relacjonowali pokrzywdzeni. Analiza motywów zaskarżonego wyroku prowadzi do wniosku, iż Sąd pierwszej instancji w sposób staranny i wnikliwy ocenił wiarygodność zarówno wyjaśnień oskarżonego, zeznań pokrzywdzonych oraz pozostałych świadków, co zresztą wykluczyło możliwość przypisania M. M. (1) przestępstwa znęcania się nad żoną i synem. Nie budzi również zastrzeżeń zawarta w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku argumentacja, dlaczego wyjaśnienia oskarżonego zasługiwały na wiarę tylko w części. Logiczną i rzeczową argumentację tego Sądu w tym przedmiocie, Sąd Okręgowy w całej rozciągłości podzielił.

Słusznie Sąd I instancji wyodrębnił pięć zdarzeń, które pokrzywdzeni zrelacjonowali w sposób spójny, konkretny i konsekwentny. Również oskarżony przyznał, że stosował przemoc wobec pokrzywdzonych, choć jako retorsję. Wbrew twierdzeniom obrońcy, zeznania pokrzywdzonej zostały przy tym potwierdzone m. in. wynikami obdukcji lekarskiej oraz zeznaniami świadka K., która widziała u pokrzywdzonej siniaki. Należy przy tym zaznaczyć, że fakt oparcia orzeczenia skazującego na zeznaniach tylko jednego świadka samo przez się nie może stanowić podstawy do zarzutu dokonania błędnych czy dowolnych ustaleń faktycznych, nie istnieje bowiem żadna reguła dowodowa, która uzasadniałaby pogląd ze zeznania jednego świadka są niewystarczającą podstawą do skazania. Nie wolno również a priori oceniać jako niewiarygodnych zeznań pokrzywdzonego, choćby był zainteresowany

wynikiem postępowania (por. Kodeks postępowania karnego. Komentarz pod red. P. Hofmańskiego, tom I, Warszawa 2007, s. 80 i powołane tam orzecznictwo). Niewątpliwie zeznania świadków wskazujące na agresywne zachowania pokrzywdzonych uniemożliwiły przypisanie oskarżonemu przestępstwa znęcania, nie wykluczyły jednak by postępowanie oskarżonego było ze wszech miar prawidłowe.

Konkludując, pozbawiony podstaw okazał się również zarzut błędu w ustaleniach faktycznych. Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, a jego tok rozumowania znalazł odzwierciedlenie w uzasadnieniu orzeczenia. Żaden z argumentów obrońcy nie mógł więc podważyć trafności wyroku Sądu I instancji. Wobec stwierdzenia więc, iż nie uchybiono wskazaniom wiedzy lub logicznego rozumowania, ani też nie wykroczone poza ramy swobodnej oceny, brak jest podstaw do wzruszenia orzeczenia.

Za pozbawiony zasadności uznać należy w realiach przedmiotowej sprawy również zarzut obrazy art. 5 § 2 k.p.k. polegający na rozstrzygnięciu na niekorzyść oskarżonego nieusuwalnych wątpliwości dotyczących rozbieżności wyjaśnień oskarżonego i pomówień pozostałych współoskarżonych. Zawarty w tym przepisie nakaz rozstrzygnięcia wątpliwości na korzyść oskarżonego naruszony jest jedynie wówczas, gdy sąd nabierze wątpliwości co do przebiegu inkryminowanego zdarzenia, lub co do interpretacji podlegającego zastosowaniu w sprawie przepisu, a następnie wobec braku możliwości usunięcia tych wątpliwości, rozstrzygnie je na niekorzyść oskarżonego.

Takie wątpliwości w ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie nie wystąpiły. Tylko nie dające się usunąć wątpliwości (a nie wszystkie) i to wątpliwości, które zrodzą się u organu procesowego (sądu orzekającego), a nie te, które istnieją w ocenie stron postępowania, rozstrzyga się na korzyść oskarżonego.

Całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego doprowadził natomiast Sąd Okręgowy do przekonania, iż w sprawie zachodzą przesłanki do odstąpienia od wymierzenia kary w rozumieniu art. 217 § 2 k.k.

Stosowanie instytucji odstąpienia od wymiaru kary pozostawione jest uznaniu sądu. Jak wskazuje się w orzecznictwie, przepis ten "(...) może i powinien mieć zastosowanie w zasadzie wówczas, gdy działanie sprawcy nie różni się w sposób istotny od rodzaju i sposobu zachowania się osoby, której działanie było powodem naruszenia przez sprawcę jej nietykalności cielesnej (tak: wyrok SN z 17 czerwca 1971 r., Rw 612/71, OSNKW 19781, nr 10, poz. 159). Zachowanie wyzywające to zachowanie zaczepne, aroganckie. Chodzi więc o sytuację, gdy pokrzywdzony aktywnie skłaniał sprawcę do naruszenia jego nietykalności cielesnej, nie tylko dopuszczając się naruszenia nietykalności oskarżonego, ale także uczestnicząc w kłótni, wyzywając go czy też wulgarnie się do niego odnosząc.

Sąd Rejonowy ustalił, że pokrzywdzeni aktywnie uczestniczyli w kłótniach, niejednokrotnie je inicjowali, a także stosowali przemoc wobec oskarżonego. Każdy zaś czyn naruszenia nietykalności cielesnej dokonany przez M. M. (1) był poprzedzony kłótnią, w której małżonkowie i ich syn wzajemnie obrzucali się inwektywami, żądali opuszczenia gospodarstwa, grozili usunięciem z niego w przyszłości, także w sposób bezprawny. Istotne jest również tło konfliktu, tj. fakt, że oskarżony nie chciał synowi darować swojego majątku, na który pracował wiele lat, natomiast żona i syn wręcz tego żądali – nie mając ku temu żadnych podstaw prawnych. To mogło rodzić agresję u oskarżonego, który czuł się atakowany. Oczywiście stosowanie przemocy przez oskarżonego nadal pozostaje bezprawne, to jednak w ustalonych okolicznościach może znaleźć pewne usprawiedliwienie.

Ostatecznie więc, Sąd Okręgowy uznał, że spełnione zostały przesłanki z art. 217 § 2 k.k. Ich istnienie stwierdził już Sąd Rejonowy w ustalonym stanie faktycznym, jednak nie docenił ich odpowiednio.

Konkludując, należało zmienić zaskarżone rozstrzygnięcie i ustalając winę i sprawstwo oskarżonego, odstąpić od wymierzenia kary. W konsekwencji należało również uchylić orzeczenie o okresie próby oraz dozorcę kuratora. Zmianie nie podlegało natomiast orzeczenie o kosztach, te bowiem zgodnie z art. 627 k.p.k. w zw. z art. 632 k.p.k. nadal ponosi skazany.

Sąd Okręgowy nie znalazł również podstaw by zwolnić oskarżonego od ponoszenia kosztów postępowania odwoławczego, natomiast konieczne było wymierzenie jednej opłaty za obie instancje, zgodnie z art. 10 ust. 1 w zw. z art. 5 ustawy o opłatach w sprawach karnych.

Nadto zaś, z uwagi na stosowny wniosek, na podstawie art. 616 § 1 pkt. 2 kp.k. w zw. z art. 627 k.p.k. i art. 634 k.p.k. należało zasądzić od oskarżonego na rzecz oskarżycielki posiłkowej kwotę 420 zł tytułem ustanowienia pełnomocnika w postępowaniu odwoławczym.

Sławomir Olejnik Dorota Maciejewska - Papież Małgorzata Susmaga